

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 221. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr06val-shoot-idm139779799512368.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

EHF 5

Den tidligste omtale af *Laserne* turde være i Ingemanns utrykte brev 23.12.1859, hvor det hedder: »Deres lille venlige Besøg var os - som altid - glædeligt og oplivende. Historien om de to »Laser« var fortræffelig« (cit. Topsøe-Jensen i *Fund og Forskning* 1963, 150).

Da eventyret blev trykt i Folkekalender for Danmark 1869 (udkom dec. 1868) blev det omtalt i Dagbladet 30.12.1868 (ej i BFN) som »ganske tidssvarende«. Og 3.1.1869 skriver Illustreret Tidende (ej i BFN): »H. C. Andersen har givet en gammel, men dog ny og tilmed ligesaa tidssvarende som pudsigt Historie om »Laserne«.

Loppen og Professoren stod første gang i Folkekalenderen for 1873 (udkom dec. 1872) og fik også et par venlige ord med i Illustreret Tidende 22.12.1872 (ej i BFN): det er »meget pudsigt og vidner om et altid lige høit sprudlende Lune hos Forfatteren«.

Af de anmeldelser samlingen fik omtales de to eventyr kun af »den unge Kritik«. I brødrene Brandes' tidsskrift *Det nittende Aarhundrede*, januar-februar-nummeret 1875, stod en meget positiv anmeldelse, hvor det bl.a. hedder: »Vi ville kun fremhæve et enkelt Moment, at den komiske Kraft hos Digteren fremtræder saa usvækket i denne sidste Samling som i hans første Produktioner. Ganske vist er den overgivne og fortræffelige Spøg »Laserne«, der lige morsomt parodierer dansk og norsk Pjalten, af ældre Dato, men »Loppen og Professoren« og »Tante Tandpine«, som ere fra de allersidste Aar, overraske ved det friskeste og lyseste Lune.« Dagbogen 9.1.1875 noterer, at det er en »særdeles rosende« kritik (X 387).

At Lorenz Frölich har taget sit illustrationsarbejde alvorligt lyser ud af hans brev fra Paris 26.10.1872, hvor han famler sig frem til en tolkning af *Loppen og Professoren*: »dette Eventyr var af dem, der behagede mig mindre. Jeg saa nok det livlige Billede, men ei den dybere Sandhed eller Sandheder, som deri fandt et saa levende Udtryk for Følelsen, som dens filosofiske Udvikling kan have det for Forstanden. Den maa jeg have, for fuldkomment at glædes [...] En 222 skøn Dag fremtonede der en Forstaaelse af Fortællingen [...] for mig [...] Men jeg kan ei dy mig for at meddele Dem, hvad jeg seer under den. Luftskipperen er Kunstner; men hans Kunst er ei den himmelbaarne, men den, som alle Aandløse, Halvstudeerte og »Vilde« orke, forstaae og forgabe sig i, og, idet de omfattede den, troe, at Skyen er Juno.

I samme Grad, som Publicum er ufuldkomment, er det jo denne Kunst, som bliver bedst forgyldt, og saaledes kan selv den sande Kunstner blive nødt til at blande de to Kunster for at faae Mod saavel som for [at] kunne tilfredsstille sig selv og dem, der forstaae ham.

Er det nu *Deres* Hovedtanke i Digtet? Hvis det ei kjeder Dem, vilde De glæde mig ved at give mig et Svar herpaa.

Søger De Billedet (Fortællingen) til den underliggende Idee, eller opstaae de sammen? Det Tredie, at De skriver, at Fortællingen opstaaer ubevidst om Ideen, kan jo ei være Tilfældet. Forøvrigt formoder jeg, at denne Udviklings-Proces er afvexlende, og at Tankerne komme, uden at De veed hvordan?

Dette interesserer mig endnu meer end mit første Spørgsmaal« (BtA 133 f).

Gerne havde man vidst A's svar. Nu ved vi kun, at natten til 10.12.1872 var »lang og fuld af Plageaander, denne Gang Phantasier om Billedet af Frölich til *Loppen og Professoren*; sendte to Gange Bud før jeg fik det fra Bogladen. Alt Phantasi og Diaboliq« (Dagbøger IX 372).

Også hans amerikanske forlægger Horace E. Scudder var i tvivl om satirens sigtepunkt. 24.10.1872 skriver han: »I was very most entertained over *Loppen og Professoren*. Pray whom are you satirizing in it? Perhaps I am wrong but it reads very most as if you had in mind some literary *prestidigitateur* who only goes up in a balloon when he has promised to fire off a cannon!« (BScudder 138).